

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE AİLE KATILIM ÇALIŞMALARINA ANNE VE BABALARIN
KATILIM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

AUTHORS: Volkan VAROL,Melis KILIÇ,Habibe YILMAZ ÇELİK,Merve GÜNES,Miray VAROL

PAGES: 157-177

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2831725>

Okul Öncesi Dönemde Anne ve Babaların Aile Katılım Çalışmalarına Katılım Düzeylerinin İncelenmesi

Volkan VAROL¹& Melis KILIÇ²& Habibe YILMAZ ÇELİK³& Merve GÜNEŞ⁴ & Miray VAROL⁵

Öz: Bu çalışma okul öncesi dönemde anne ve babaların aile katılım düzeylerini etkinlik bazında inceleyerek anne ve babaların hangi tür etkinliklere katılmayı tercih ettiklerini bulmayı amaçlamaktadır. Bunun yanında, anne ve babaların tercihlerinin eğitim seviyesi, çalıştıkları kurum türü, medeni durum ve okul türü değişkenlerine göre farklılık olup olmadığı da incelenmiştir. Bu araştırmanın örneklemini, 48-72 aylık 65 çocuk ve 125 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak 2000 yılında Fantuzzo, Tighe, ve Childs tarafından hazırlanan ve 2003'te Gürşimşek tarafından Türkçeye çevrilen Aile Katılım Ölçeği (AKÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, Bağımlı Örneklem t-testi, Bağımsız Örneklem t-testi ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar; annelerin eşlerinden daha fazla aile katılım etkinliklerine katıldığını ortaya koymaktadır. İlkokul mezunu olan anneler lisans mezunu olan annelerden daha fazla okul temelli etkinliklere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Babaların aile katılım seviyelerinde eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca annelerin ve babaların çalıştıkları kurum türüne göre aile katılım ölçeğine verdikleri cevaplar incelendiğinde, babaların aile katılım çalışmalarına dahil olma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmaz iken, kamu kurumunda çalışan annelerin, çalışmayan annelere göre daha az katılım gösterdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul-aile iş birliği, Aile katılımı, Okul öncesi eğitimi.

Examination Of Parents' Levels In Family Participation Studies In Preschool Period

Abstract: This study aims to find out what kind of activities parents prefer to participate in by examining the level of family participation of parents in the preschool period on an activity basis. In addition, it was also examined whether the preferences of the parents differ according to the variables of education level, type of institution they work, marital status and school type. The sample of this study consists of 65 children aged 48-72 months and 125 parents. As a data collection tool, the Family Involvement Questionnaire (FIQ), which was prepared by Fantuzzo et al. in 2000 and translated into Turkish by Gürşimşek in 2003, was used. SPSS program was used in the analysis of the data. Research questions were answered with paired sample t-test, independent sample t-test and ANOVA tests. According to the results obtained; mothers indicate that they participate in family involvement activities more than their spouses. Mothers who graduated from primary school stated that they participated in school-based activities more than mothers with undergraduate degrees. There is no significant difference in fathers' family participation levels according to education level. In addition, when the answers given by the mothers and fathers to the family participation scale were examined according to the type of institution they work, it was found that while there was no significant difference between the fathers' involvement in family participation studies, it was

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Eğitim Fakültesi, Sinop Üniversitesi, vvarol@sinop.edu.tr, Orcid: 0000-0002-2493-8904.

² Yüksek lisans öğrencisi, Eğitim Fakültesi, Mersin Üniversitesi, melis.erat.1995@gmail.com, Orcid: 0000-0002-6419-0769.

³ MEB, Okul Öncesi Öğretmeni, habibe.ylmz@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-7312-3691.

⁴ MEB, Okul Öncesi Öğretmeni, unalmerv83@gmail.com, Orcid: 0000-0003-2079-8868.

⁵ Öğr. Gör. Dr. Sinop Üniversitesi, mvarol@sinop.edu.tr, Orcid: 0000-0002-8409-271X.

determined that the mothers working in the government institution showed less participation than the mothers who did not work.

Key Words: School-family cooperation, Family involment, Pre-school education.

Giriş

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan, çocukların bireysel özelliklerine ve gelişim düzeylerine uygun olarak bütün alanlarını destekleyen, onlara zengin uyarıcı çevre olanağı sağlayan sistemli ve bilinçli bir eğitim süreci olarak tanımlanmaktadır (Altay, İra, Bozcan ve Yenal, 2011; Uyanık Balat, 2015). Bu tanıma uygun olarak okul öncesi eğitimi, 0-6 yaş arasını kapsayan, çocuğun tüm gelişimsel özelliklerinin hızlı olduğu ve temel alışkanlıkların çocuğa kazandırıldığı, kişilik yapısının şekillendiği önemli bir dönem olarak tanımlanmaktadır (Ekinci Vural, 2006). Çocuğun ilk kişilik özelliklerinin atıldığı okul öncesi dönemde aile önemli bir role sahiptir (Yoleri, 2015). Okul öncesi dönemde ailenin yüklendiği bu önemli rol, ailenin çocuğun ilk öğretmeni olmasıyla açıklanmaktadır (Ekinci Vural, 2006; Gürşimşek, 2003).

Aile; çocuk, anne ve babanın doğrudan etkilendiği mikro-sistemlerde, birbirine bağlı ilişkilerden oluşur (Aksoy, 2015; Bronfenbrenner, 1989; Doğan, 2010). Sosyal bir varlık olan insanın başka insanlarla yaşamasının en özel birimi ailedir (Çatıkkaş, 2008; Gürşimşek, Kefi ve Gırgın 2007). Aile, çocuğun doğumundan itibaren inançlarını, tutumlarını şekillendiren, öğrenmesine yardımcı en temel kurumdur (Atakan, 2010). 0-6 yaş dönemini kapsayan yıllarda çocuğun dış dünyayı tanımasına yardımcı olan, temel kurum ailedir (Cömert ve Güleç, 2004).

Çocuğun gelişimi ve eğitiminde çok önemli bir yere sahip olan aile üyelerinin çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda bilgilendirilmeleri, en azından çocukları ile birlikte verimli vakit geçirebilmeleri, sürekli etkileşimde bulunmaları gerekmektedir (Avşaroğlu, 2019; Ekinci Vural, 2006; Üstünoğlu, 1990). Bununla birlikte, Gürşimşek ve arkadaşları (2007) etkin bir şekilde aile katılımı, anne babaya konuyla ilgili bilgilerin verilmesi, sosyal-duygusal yönden destek verilmesi, anne, baba ve öğretmen arasındaki bilgi alışverişinin sağlanması için ailenin okul içi etkinliklere aktif katılım göstermesi gerektiğinin altını çizmektedirler. Aile katılımı, anne ve babaların, çocuklarının doğumdan yetişkinliğe kadar eğitimi ve gelişimin her aşamasında yanında olmalarıdır (Aksoy ve Dere Çiftçi, 2014). Aile katılımı, hem bilgi paylaşma ve ilişki kurma işlemi hem de çocukların dünyalarında tutarlılık köprüsüdür (Cömert ve Güleç, 2004). Aksoy ve Dere Çiftçi'ye (2014) göre aile katılımı, anne baba ile eğitimciler arasında kurulan ve çocuğun gelişimi ve eğitimine katkı sağlamayı amaçlayan iletişim ve iş birliği sürecidir.

Tüm bu tanımlar doğrultusunda anne-babanın erken yıllarda çocuğun eğitimine katılması, çocuğun olumlu kişilik geliştirmesine, anne-babanın kendilerine daha çok güven duymalarına ve çocuğun eğitimine farklı bakış açısıyla bakmalarına olanak sağlar (Ekinci Vural, 2006). Alan yazına bakıldığında, aile katılımı programlarına ilişkin farklı uygulamalar bulunduğu görülmektedir (Kocabaş, 2006). Çocukların akademik başarısını artırmak amacıyla birçok ülkede okullar, ailelerin çocuklarının eğitimine etkin katılımını sağlamak için çeşitli çalışmalar yürütmektedir (Aksoy ve Dere Çiftçi, 2014; Temel, Aksoy, ve Kurtulmuş, 2020).

Amerika’da bulunan Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi’ne (1998) göre ailelerin okul etkinliklerine katılım oranları farklılık göstermektedir. Adı geçen merkezin yayınladığı istatistiklere göre aileler ilkokul davetlerine %97, aile öğretmen görüşmelerine %92 ve gönüllülük etkinliklerini içeren aile katılımlarına %90 oranında katılım göstermektedirler (Aksoy ve Dere Çiftçi, 2014). Bu farklılığın nedeni, bu etkinliklerin yanlış zamanlanması ve anne ve babaların okulu ziyaret etmekten rahatsızlık duydukları için okul-aile iş birliğinin sağlanamamasından kaynaklanmaktadır (Kocabaş, 2006). Ülkemizde yapılan benzer çalışmada Başaran ve Koç (2001), anne ve babaların okuldaki etkinliklere katılım azlığının sebeplerini ekonomik nedenler, etkinliklerin zamanı ve duyuru eksikliği şeklinde sıralamıştır. Aynı çalışmada idareciler, anne ve babaların aile katılım etkinliklerine düşük katılım göstermelerini anne ve babaların düşük eğitim seviyesi, aile katılımının öneminin anlaşılmaması, işyerinden izin alamama, ailelerin çocukları hakkında şikâyet duyacağı endişesi gibi sebeplerden kaynaklandığını belirtilmiştir (Başaran ve Koç, 2001; Kocabaş, 2006). Benzer olarak ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin aile katılımına etkisini inceleyen araştırmalar mevcuttur. Alan yazında mevcut araştırmalar, alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen aileler aile katılımına daha az katılım gösterdiklerini ortaya koymaktadır (Aksoy ve Dere Çiftçi, 2014). Ancak, ailelere beklentiler doğrultusunda açıklamalar yapıldığında ise en çok katılımın alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen ailelerden olduğu görülmektedir. Bunlara ek olarak, babaların çocuk eğitimine katılımı ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre, son yıllarda annelerin çalışma hayatına etkin katılımı, babalık kimliği ve babaların çocuk yetiştirme konusunda rol model olmalarına önem verilmesi, babaların çocuk gelişimi ve eğitimindeki rollerine ilgiyi az da olsa artırmıştır (Can, 2015; Gürşimşek, Kefi ve Girgin, 2007).

Amaç ve Önem

Okul öncesi eğitim öncelikle ailede başlar, bu yüzden çocuğun en yakını olan ailenin küçük yaşlarda çocuğun gelişimini desteklemesi gerekir (Atakan, 2010). Sosyal bir kurum olan aile, çocukların gelişim haklarını benimseyerek onların tüm temel ihtiyaçlarını karşılamaktan

sorumludur (Aksoy ve Dere Çiftçi, 2014). Aile çocuğun gelişimi ile ilgili tüm sorumluluğu yüklenirken öğretmen rehber konumunda olmalı ve ailenin karşılaşılabileceği zorluklarda anne ve babayı yönlendirmelidir (Atakan, 2010). Anne ve babaların çocuğunun eğitimine katılması kendisine, çocuğa ve öğretmene katkıda bulunurken, okul ve ev arasındaki iş birliğini sağlar. Bu iş birliği çocukların eğitimini evde ve okulda devam ettirerek eğitimin sürekli hale gelmesini sağlar (Temel, 2010).

Ekinci Vural'a (2006) göre aile katılımının amacı; anne baba eğitimleri ile, anne ve babaların çocuklarının okul öncesi eğitimlerine destek olmalarını sağlamak ve sonraki yıllarda okul başarısını olumsuz yönde etkileyecek etkenleri azaltmaktır. Bu olumsuz etkenleri azaltmak için yapılabilecekleri Atakan (2010), aile katılım çalışmaları yapılırken çocuğun ilk eğitimcisinin anne ve babası olduğu unutulması, aileler çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda sistemli ve kuramsal bir eğitimle eğitilmesi, ev ve okulda verilen eğitim arasında paralel bir yaklaşım izlenmesi gerektiği şeklinde özetlemektedir. Bunlara ek olarak, ailelerin çocukların işbirlikçisi olarak kabul edilerek çocukların öğrenmelerini artırmak ve pekiştirmeye yönelik eğitimcilerin aile katılım çalışmalarına daha çok önem vermeleri gerekmektedir (Temel, 2010; Yaşar, 2014). Bunlar dikkate alınarak ailenin çocuğun eğitimine dahil edilmesi çocukların öğrenmelerinde önemli bir katkı sağlamaktadır (Van Voorhis, Maier, Epstein ve Lloyd, 2013).

Aile katılımı yüksek olduğunda öğretmenler, çocuklarla ilgili daha fazla ve daha geniş bilgiye sahip olacaklarından, çocukların ev ile bağlantılı olarak bireysel gereksinimlerine, duyarlılık göstererek çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar (Cömert ve Güleç, 2004). Tüm bu bilgiler, okul öncesi eğitimde aile katılımının önemini vurgulamaktadır. Bu önem doğrultusunda araştırmada, anne ve babaların aile katılım düzeylerini etkinlik bazında incelenerek anne ve babaların hangi tür etkinliklere katılmayı tercih ettiklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Problemi

Okul öncesi eğitimde aile katılımı ile ilgili yapılan çalışmalar, aile katılımının çocuğun gelişiminde olumlu etkiler yarattığını gösterir (Ekinci Vural, 2006). Ancak alan yazında eğitimcilerin, babalardan ziyade aile katılımlarında daha çok anneden destek almayı hedefleyen çalışmalar yapmaları nedeniyle babaların katılım düzeylerinin de incelenmesi gerekmektedir (Ekinci Vural, 2006; Moluz, 2022; Özel, Çağdaş ve Konca, 2016; Yavuz Konkoman ve Yokuş, 2016). Bu bilgiler doğrultusunda bu çalışmada okul öncesi dönemde anne ve babaların aile katılımı çalışmalarına katılım düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Alt Problemler

1. Anne ve babaların okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılım etkinliklerine katılım düzeyleri nedir?
2. Anne ve babaların eğitim durumunun anne ve babaların aile katılım etkinliklerine katılım düzeylerine etkisi nedir?
3. Anne ve babaların çalıştıkları kurum türünün okul öncesi eğitim kurumlarında anne ve babaların aile katılım etkinliklerine katılım düzeylerine etkisi nedir?
4. Anne ve babaların medeni durumunun okul öncesi eğitim kurumlarında anne ve babaların aile katılım etkinliklerine katılım düzeylerine etkisi nedir?

Yöntem**Araştırma Modeli**

Nicel araştırma modelinde tasarlanan bu araştırma Sinop, Mersin, Bursa illerinde seçilen toplamda iki devlet anasınıfı ve iki özel anaokulu olmak üzere dört okulda aile katılım etkinliklerinde anne ve babaların katılım düzeyini tespit etmek ve katılmama nedenlerini öğrenmeyi amaçlamaktadır. Alan yazında nicel araştırmanın farklı tanımı ve uygulama şekliyle ilgili olarak farklı tanımlar bulmak mümkündür. Baştürk (2013) nicel yaklaşımı eylem ya da davranışın veriye dönüştürülerek sayısallaştırılması olarak tanımlarken; Aliaga ve Gunderson (2002) ise nicel araştırmayı, olayların, olguların özelliklerinin matematiğe dayalı yöntemler kullanılarak analiz edilen sayısal veriler toplanarak açıklanması olarak tanımlamışlardır. Bu araştırma nicel araştırma modellerinden ‘tarama araştırması’ olarak gerçekleştirilmiştir. Tarama araştırması bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Baştürk, 2013; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Akgün, 2013). Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılmıştır.

Örneklem

Araştırmada kullanılacak örnekleme yöntemi, olasılıksız örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemidir. Uygun örnekleme, araştırmacının yakınında çevresinde tanıdığı, bildiği insanlardan seçilerek oluşturulan örneklemdir (Aziz, 2015; Babbie, 2004; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Akgün, 2013). Bu araştırmada seçilen okullara araştırmacılar kolay ulaşabileceği için uygun örnekleme yöntemi seçilmiştir.

Araştırmanın örneklemini Sinop ilinden 2 Mersin ilinde 1 ve Bursa ilinde 1 okul öncesi kurumuna devam eden toplam 65 okul öncesi çocuğun anne ve babası oluşturmaktadır. Bu

kurumlardan iki tanesi bağımsız anaokulu iken iki tanesi ilkokul bünyesindeki anasınıfıdır. Araştırmacıların kolay ulaşabilmelerinden dolayı bu okullar seçilerek bu çalışmaya dahil edilmişlerdir. Bu okullarda 65 çocuğun toplam 125 anne ve babasıyla çalışma yapılmıştır. Toplamda özel okula kayıtlı çocukların sayısı N=29 ve devlet okuluna kayıtlı çocukların sayısı N=36'dır. Bu çalışma için belirlenen ölçme aracı bu okullardaki 4-6 yaş grubu çocuk ve anne ve babalara uygulanmıştır.

Çalışmaya katılan çocuklardan 60 tanesinin velisi evli, 5 tanesinin velisi bekar olduğundan 63 anne ve 62 baba ile çalışma yürütülmüştür. Çalışmaya katılan annelerin yaşları 26 ile 47 arasında değişmektedir ve annelerin yaş ortalaması 33,57 (SS=4,31) olarak hesaplanmıştır. Bunun yanında çalışmaya dâhil edilen babaların yaşları 29 ile 51 arasında ve yaş ortalamaları 36,11 (SS=4,32) olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılan annelerin %22'si ilkokul (N=22) mezunu iken babaların %20'si lisans (N=20) mezunudur. Çalışmaya dâhil olan anne ve babaların eğitim durumlarına göre frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1 Anne ve Babaların Eğitim Seviyelerine Göre Frekans ve Yüzdelik Dağılımı

	Anne		Baba	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
İlkokul	22	33,8	9	13,8
Ortaokul	7	10,8	8	12,3
Lise	11	16,9	18	27,7
Lisans	18	27,7	20	30,8
Yüksek Lisans/Doktora	5	7,7	7	10,8
Kayıp Değer	2	3,1	3	4,6
Toplam	65	100	65	100

Anne ve babaların çalıştıkları kurum türleri incelendiğinde çalışmayan (N=23) annelerin çoğunlukta olduğu saptanmıştır. Babalara bakıldığında özel sektörde (N=44) çalışanların çoğunlukta olduğu bulunmuştur.

Tablo 2 Anne ve Babaların Çalıştıkları Kurumlara Göre Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

	Anne		Baba	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Özel	22	33,8	44	67,7
Kamu	18	27,7	18	27,7
Çalışmıyor	23	35,4	-	-
Kayıp Değer	2	3,1	3	4,6
Toplam	65	100	65	100

Tablo 2'de sunulduğu üzere çalışmaya katılan babaların cevap vermeyen 3 kişi hariç tamamı çalışmaktadır. Çalışmaya katılan annelerin ise %35,4'ü (N=23) çalışmamaktadır. Annelerde ölçeğin bu sorusuna cevap vermeyen 2 kişi kayıp veri olarak girilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada 2000 yılında Fantuzzo ve meslektaşları tarafından hazırlanmış 25 madde ve 3 alt ölçekten (Ev temelli katılım, okul temelli katılım, okul-aile iş birliği temelli katılım) oluşan Aile Katılım Ölçeği (AKÖ) veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu ölçme aracı 2003 yılında Gürşimşek tarafından Türkçeye çevrilmiş ve 200 katılımcı ile yaptığı çalışmada ölçme gücü düşük maddeler çıkarılarak 21 maddelik son şeklini almıştır. Bu ölçme aracında orijinali gibi üç alt boyut bulunmaktadır: Ev temelli katılım, okul temelli katılım, okul-aile iş birliği temelli katılım. Gürşimşek (2003) Türkçeye kazandırılan ölçme aracının güvenirliğini .87 olarak ve alt boyutların güvenirliğini ev temelli katılım .79, okul temelli katılım .69, ve okul-aile iş birliği temelli katılım .84 olarak bulmuştur.

Aile katılım ölçeği 21 sorudan 5'li likert ölçeği formunda oluşan sorulardan oluşmaktadır. Gürşimşek'in (2003) hazırladığı ölçekte '1' hiçbir zaman' ve '5' 'her zaman' olarak tanımlanmıştır. Bu araştırmada kullanılan versiyonunda '1' 'hiçbir zaman' ve '5' 'her zaman' olarak değiştirilmiş ve sorular 'eşimden çok ben...' formatında yeniden yazılmıştır. Bunlara ek olarak katılımcı anne ve babaların demografik bilgilerini toplamak için eğitim durumları, yaşları, çalışma yerleri ve anne-babanın birlikte olup olmadıkları da sorulmuştur. Toplam 25 sorudan oluşan ölçme aracı öğretmenler yardımıyla 2 (iki) örnek olmak üzere okul öncesi kurumlara devam eden çocuklar ile ailelerine ulaştırılmıştır. Ölçme araçları her çocuğun (tek ebeveynliler hariç) anne ve babası tarafından doldurularak araştırmacılara ulaştırılmıştır. Ölçme aracının cevaplanması için ortalama 8 dakikalık bir süresi gerektirmektedir.

Verilerin Analizi

Aile katılım ölçeği ile anne ve babalardan toplanan veriler SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. İstatistiksel analizlerden önce ölçme aracı ile elde edilen verilerin dağılımının normal olup olmadığı Shapiro-Wilk normallik testi ile test edilmiştir. Shapiro-Wilk testinin sonuçlarına göre anne ($W = ,978$, $p = ,344$) ve babaların ($W = ,978$, $p = ,364$) ölçme aracındaki sorulara verdikleri cevaplar normal dağılım göstermektedir. Bu sonuca dayanarak verilerin analizinde merkezi eğilimler ortalama ve standart sapma ile gösterilerek, gruplar arası farklılıkların saptanmasında da bağımlı ve bağımsız t-testleri kullanılmıştır. Tablo 3'de genel ve eğilimler bazında Shapiro-Wilk normallik testlerinin sonuçları sunulmuştur.

Tablo 3 Normallik Testi

	Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	Sig.
Anne	,978	60	,344

Baba	,978	60	,364
Not: Sıfır hipotezi her değişkenin normal olarak dağılım gösterdiği olarak kabul edilmiştir.			

Bulgular

Bu bölümde ölçme aracı ile elde edilen nicel veriler ile istatistik program ile yapılan analiz sonuçları tablolar halinde sunulmaktadır. Anne ve babaların aile katılım etkinliklerine katılımlarının karşılaştırılması betimsel olarak incelenmiştir. Buna ek olarak anne ve babaların etkinliklere katılımlarının karşılaştırılması ve katılımcılarının eğitim seviyesi, çalıştıkları kurum türü, medeni durum ve okul türüne göre de incelenmiştir.

Okul Öncesi Dönemde Aile Katılımı Çalışmalarına Anne ve Baba Katılım Düzeylerine İlişkin Bulgular:

İlk olarak anne ve babaların aile katılım ölçeğindeki sorulara verdikleri cevaplar ile anne ve babalar için alt boyut değerleri hesaplanmıştır. Araştırma sorularını cevaplamak için yapılan analizlerde bu değerler kullanılmıştır.

Anne ve Babaların Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Düzeyleri

Anne ve babalar her alt boyut için verdikleri cevaplar farklılık göstermektedir. Anneler 4,14 ortalama (SS=0,69) ile okul temelli etkinliklere kendilerinin eşlerinden daha çok katıldıklarını belirtirken babalar 3,08 ortalama (SS= 0,74) ile ev temelli etkinliklere kendilerinin eşlerinden daha çok katıldıklarını belirtmişlerdir. Tablo 4’de her alt boyut için sonuçlar topluca sunulmuştur.

Tablo 4 Anne ve Babaların Etkinliklere Katılımlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

		N	Ortalama	SS
Anne	Ev Temelli Etkinlikler	63	4,02	0,55
	Okul Temelli Etkinlikler	63	4,14	0,69
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	63	3,72	0,79
Baba	Ev Temelli Etkinlikler	62	3,08	0,74
	Okul Temelli Etkinlikler	62	2,37	0,90
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	62	2,25	0,91

Anne ve babaların aile katılım ölçeğinde belirtilen etkinliklere katılım düzeylerini incelemek için anne ve babaların ev temelli, okul temelli ve ev-okul iş birliği temelli etkinlikler için hesaplanan değerleri 5’li likert ölçeğinin orta değeri olan 3 test değeri alınarak tek örneklem t-

testi yapılmıştır. Anne ve babaların alt boyutlarda test değeri 3 ile karşılaştırıldığında annelerin her üç etkinlik türü için verdikleri cevaplar test değeri 3'ten anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ve bu farklılık pozitif yöndedir. Babaların verdikleri cevapların analiz sonuçları ise ev temelli etkinliklerin test değeri 3'ten anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(61)=-0,88$, $p=0,38$). Diğer yandan babaların okul temelli ve ev-okul iş birliği temelli etkinliklere verdikleri cevaplar ise test değeri 3'ten anlamlı bir şekilde farklıdır ve bu farklılık negatif yöndedir. Anne ve babaların her alt boyut için verdikleri cevapların tek örneklem t-testi sonuçları tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5 Anne ve Babaların Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Tek Örneklem t-Testi Sonuçları

		Ortalama farkı	SS	t	Sd	p
Anne	Ev Temelli Etkinlikler	4,02	0,55	14,70	62	,00*
	Okul Temelli Etkinlikler	4,14	0,69	14,21	62	,00*
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	3,72	0,79	7,21	62	,00*
Baba	Ev Temelli Etkinlikler	3,08	0,74	0,88	61	,38
	Okul Temelli Etkinlikler	2,37	0,90	-5,53	61	,00*
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	2,25	0,91	-6,43	61	,00*
Test Değeri=3						
* $p<0,01$ seviyesinde anlamlı (2 tailed)						

Anne ve babaların aile katılım ölçeğinde belirtilen etkinliklere katılım düzeylerinin birbiri ile karşılaştırmak için her bir alt boyut puanı birbiri ile ilişkili örneklem t-testi yapılmıştır. İlişkili örneklem t-testi sonuçlarına göre, her alt boyutta annelerin etkinliklere katılım düzeyleri ile babaların etkinliklere katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Bu farklılık anneler lehine pozitifdir. Anne ve babaların etkinliklere katılım düzeyleri okul temelli etkinliklerde en fazladır ($t(59)=11,29$, $p=0,00$). En az farklılık ise ev temelli etkinliklerde görülmüştür ($t(59)=7,75$, $p=0,00$). Tablo 6'da ilişkili örneklem t-testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 6 Anne ve Babalar Arasında Her Alt Boyut İçin İlişkili Örneklem T-Testi Sonuçları

	Ortalama farkı	SS	t	sd	p
Ev Temelli Etkinlikler	0,96	0,96	7,75	59	,00*
Okul Temelli Etkinlikler	1,80	1,23	11,29	59	,00*
Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	1,49	1,11	10,45	59	,00*
* $p<0,01$ seviyesinde anlamlı (2 tailed)					

Tablo 6’da sunulduğu üzere aile katılım ölçeğinde belirtilen tüm etkinliklere çalışmaya katılan anneler kendilerinin eşlerinden daha fazla katıldıklarını belirtmektedirler. Bu farklılıklar en fazla okul temelli etkinliklerde görülmektedir. Bunun yanında en az farklılık ev temelli etkinliklerde görülmektedir. Bunun sebebi babaların tablo 5’te belirtildiği üzere ev temelli etkinliklere okul temelli etkinliklerden daha fazla katılım sağlamalarıdır.

Aile Katılımı Etkinliklerine Katılımda Eğitim Seviyesinin Etkisi:

Anne ve babaların aile katılım çalışmalarına katılım düzeylerinin eğitim seviyelerine göre farklılıklarının karşılaştırılması için gruplar arası tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA sonuçları annelerin okul temelli etkinliklere katılım düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunduğunu göstermektedir $F(4, 58) = 2,65, p = 0,04$.

Tablo 7 Eğitim Seviyesine Göre Annelerin ve Babaların Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Düzeyleri

			Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Anne	Ev Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	0,53	4	0,13	0,42	,79
		Gruplar İçi	18,4	58	,32		
		Toplam	18,9	62			
	Okul Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	4,50	4	1,13	2,65	0,04*
		Gruplar İçi	24,7	58	,42		
		Toplam	29,1	62			
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	1,91	4	0,48	0,75	0,56
		Gruplar İçi	36,9	58	,64		
		Toplam	38,9	62			
Baba	Ev Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	1,01	4	0,25	0,29	0,88
		Gruplar İçi	49,93	57	,88		
		Toplam	50,94	61			
	Okul Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	1,31	4	0,33	0,39	0,82
		Gruplar İçi	47,83	57	,84		
		Toplam	49,14	61			
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	3,96	4	0,99	1,91	0,12
		Gruplar İçi	29,64	57	,52		
		Toplam	33,60	61			
* p<0,05							

Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için LSD Post Hoc testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda okul temelli etkinliklerde ilköğretim mezunu anneler ($\bar{X}=4,34, SS= 0,57$) ile lisans mezunu anneler ($\bar{X}= 3,79 SS= 0,71$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Annelerin diğer eğitim durumlarına bakıldığında ise anlamlı bir farklılık söz konusu değildir.

Buna ek olarak, diğer etkinlik türlerinde ve babaların katılım seviyelerinde eğitim seviyesinin bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Tablo 7’de anne ve babaların eğitim seviyelerine göre aile katılım düzeylerinin tek yönlü ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Anne ve Babaların Çalıştıkları Kurum Türünün Aile Katılımına Etkisi:

Anne ve babaların aile katılım çalışmalarına katılım düzeylerinin çalıştıkları kurumlara göre farklılıklarının karşılaştırılması için gruplar arası tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA sonuçları annelerin okul temelli etkinliklere katılım düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunduğunu göstermektedir $F(2, 60) = 6,40, p = 0,00$.

Tablo 8 Kurum Türüne Göre Annelerin ve Babaların Aile Katılım Etkinliklerine Katılım Düzeyleri

			Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Anne	Ev Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	0,61	2	,30	1,00	,37
		Gruplar İçi	18,3	60	,30		
		Toplam	19,0	62			
	Okul Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	5,1	2	2,6	6,40	,00*
		Gruplar İçi	24,0	60	,40		
		Toplam	29,1	62			
	Ev-Okul İşbirliği Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	2,31	2	1,15	1,90	0,15
		Gruplar İçi	36,7	60	,61		
		Toplam	38,9	62			
Baba	Ev Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	0,06	1	,06	0,07	0,9
		Gruplar İçi	50,9	60	,84		
		Toplam	60,0	61			
	Okul Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	0,74	1	,74	0,91	0,34
		Gruplar İçi	48,4	60	,80		
		Toplam	49,1	61			
	Ev-Okul İşbirliği Temelli Etkinlikler	Gruplar Arası	0,18	1	,18	0,31	0,58
		Gruplar İçi	33,4	60	,55		
		Toplam	33,6	61			

* $p < 0,05$

Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için LSD Post Hoc testi yapılmıştır. Bu testin sonucunda okul temelli aile katılım çalışmalarına katılım düzeyleri bakımından kamu kurumlarında çalışan anneler ($\bar{X}=3,74, SS= 0,69$) ile çalışmayan anneler ($\bar{X}=4,45, SS= 0,51$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Buna karşılık özel sektörde çalışan anneler ($\bar{X}=4,14, SS= 0,69$) ile çalışmayan ($\bar{X}=4,45, SS= 0,51$) ve kamu kurumlarında çalışan anneler ($\bar{X}=3,74, SS= 0,69$) arasında okul temelli etkinliklere katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuçlar kamuda çalışan annelerin okul temelli etkinliklere

çalışmayan ve özelde çalışan annelerden daha az katıldıklarını göstermektedir. Babaların çalıştıkları kurumların aile katılım çalışmaları düzeylerine bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Tablo 8’de anne ve babaların çalıştıkları kurum türüne göre aile katılım düzeylerinin tek yönlü ANOVA sonuçlarını göstermektedir.

Anne ve Babaların Medeni Durumlarının Aile Katılımına Etkisi:

Anne ve babaların aile katılım çalışmalarına katılım düzeylerinin medeni duruma göre farklılıklarının karşılaştırılması için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Bağımsız örneklem t-testi sonuçları babaların okul temelli etkinliklere katılım düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 10 Aile Katılım Düzeylerinin Medeni Durumuna Göre Bağımsız Örneklem t-Testi

			Ortalama	T	sd	p
Anne	Ev Temelli Etkinlikler	Evli	4,03	0,08	61	,94
		Bekar	4,00			
	Okul Temelli Etkinlikler	Evli	4,12	-0,89	61	,38
		Bekar	4,48			
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	Evli	3,71	-0,26	61	,80
		Bekar	3,83			
Baba	Ev Temelli Etkinlikler	Evli	3,07	-0,97	60	,34
		Bekar	3,58			
	Okul Temelli Etkinlikler	Evli	2,33	-2,00	60	,05*
		Bekar	3,59			
	Ev-Okul İş birliği Temelli Etkinlikler	Evli	2,22	-1,59	60	,12
		Bekar	3,25			
* p değeri 0,05 seviyesinde anlamlı (2 tailed)						

Testin sonucunda okul temelli aile katılım düzeyleri evli olan babalar ($\bar{X}=2,33$, $SS= 0,87$) ile bekar olan babalar ($\bar{X}=3,59$, $SS= 1,22$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlar bekar babaların okul temelli etkinliklere evli olan babalardan daha çok katıldıklarını göstermektedir. Annelerin medeni durumuna göre aile katılım çalışmaları düzeylerine bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Tablo 10’da anne ve babaların medeni durumlarına göre aile katılım düzeylerinin bağımsız örneklem t-testi sonuçlarını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Anne ve babaların erken yıllarda çocuğun eğitiminde aktif rol alması, çocuğun olumlu kişilik geliştirmesine, anne ve babaların kendilerine daha çok güven duymasına ve çocuğun eğitimine

farklı bakış açısıyla bakmalarına olanak sağlar (Ekinci Vural, 2006). Başka bir ifade ile, anne ve babaların eğitime dâhil edilmesi çocukların gelişimine pek çok alanda olumlu katkılarının bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan aile katılım çalışmalarına anne ve babaların katılım düzeyleri incelenmiştir. Ayrıca bu çalışmada anne ve babaların eğitim seviyesi, çalıştıkları kurum türü, medeni durumuna göre aile katılım çalışmalarına katılım düzeyleri de araştırılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre anneler babalara kıyasla aile katılım etkinliklerine daha fazla katıldığını ifade etmiştir.

Benzer şekilde, katılımcıların ölçme aracındaki sorulara verdikleri yanıtlar eğitim seviyesi ve çalıştıkları kurum türü değişkenlerine göre incelendiğinde anne ve babaların aile katılım seviyelerinde anneler lehine olan bu farklılık devam etmektedir. Ancak anne katılımcıların yanıtları kendi içlerinde eğitim seviyesine göre incelediğinde annelerin okul temelli etkinliklere katılımında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın ilkökul ve lisans mezunu anneler arasında olduğu saptanmıştır. İlkokul mezunu olan anneler lisans mezunu olan annelerden daha fazla okul temelli etkinliklere katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuç Kocabaş'ın 2006 yılında okul öncesi kurum yöneticileri ile yaptığı çalışmada elde ettiği sonuçlar ile uyumludur. İdareciler Kocabaş'ın (2006) araştırmasında çalışan anne ve babaların işyerinden izin alamamaya bağlı olarak aile katılım çalışmalarına katılamadıklarını bildirmişlerdir. Bu çalışmaya katılan lisans mezunu anneler çalıştılarından, ilkökul mezunu annelerden daha az aile katılım etkinliklerine katılabiliyorlar. Bunun yanında, babaların aile katılım etkinliklerine katılım seviyelerinde eğitim seviyesine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu sonuç da Kocabaş'ın (2006) çalışmasıyla da vurgulanan işyerinden izin alamama etkeni ile açıklanabilir. Ayrıca, annelerin ve babaların aile katılım ölçeğine verdikleri cevaplar çalıştıkları kurum türüne göre incelendiğinde babaların aile katılım seviyeleri arasında anlamlı bir fark yok iken annelerin okul temelli etkinlikler alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Diğer bir deyişle, kamu kurumunda çalışan anneler ile hiçbir kurumda çalışmayan anneler arasında çalışmayan annelerin okul temelli etkinliklere katılım düzeyi daha yüksektir. Okul temelli etkinliklere katılım düzeylerinin eğitim seviyesine ve çalışılan kurum türüne göre farklılık göstermesi yüksek eğitim almış annelerin daha çok kamu kurumlarında çalışıyor olması ve mesai saatlerinden dolayı okul temelli etkinlikle sıklıkla katılamaması; diğer yandan ilkökul mezunu annelerin ise çoğunlukla çalışmıyor olması sebebiyle okul temelli etkinliklere daha fazla katılım gösterebilmesi şeklinde yorumlanabilir. Bunun yanında babaların aile katılım düzeylerinde eğitim seviyeleri ve çalıştıkları kurum türüne göre farklılık olmamasının sebebi ise aile katılım çalışmalarına eşlerinin daha fazla katılmasıdır. Anne-babaların ölçme aracındaki

sorulara verdiği yanıtlara göre anneler eşlerinden daha fazla çocuklarının aile katılım çalışmalarına katıldıklarını belirtmişlerdir.

Medeni durumlarına göre anne ve babaların aile katılım seviyeleri incelendiğinde babaların okul temelli etkinliklere katılım seviyeleri evli ve bekar olmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Okul temelli etkinliklere evli olan babalar, bekar babalara göre daha az katılım göstermektedirler. Bunun sebebi bekar babaların çocukların eğitimi ile ilgili sorumlulukları paylaşacak başka biri olmadığından, evli babalara göre çocukların eğitimi ile ilgili daha fazla sorumluluk almaktadırlar (Tezel Şahin ve Özbey, 2007). Daha fazla yorum yapılabilmesi için örnekleme bekar ailelerin daha fazla yer alması gerekmektedir. Bu çalışmada sadece iki bekar baba olduğundan ve üç tane bekar anne olduğundan medeni duruma göre daha detatlı yorum yapılamamaktadır. Sonraki çalışmalarda daha kapsamlı bir örneklemden veri toplanarak medeni duruma göre anne ve babaların aile katılım düzeyleri karşılaştırılabilir.

Bu araştırmada örneklemin kısıtlı olması çalışmanın sonuçlarının genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Daha kesin bulgular için örneklem sayısı artırılarak çalışma tekrarlanabilir. Bu çalışmada aile katılım etkinliklerine annelerin babalardan daha fazla katıldığı sonucuna varılmıştır. İleriki çalışmalarda babaların aile katılım etkinliklerine katılmama nedenleri derinlemesine incelenerek babaların etkinliklere daha fazla dahil olabilmesi için görüşleri toplanabilir. Alan yazında okul öncesi dönemde ailelerin okul etkinliklerine katılımlarının çocuk gelişimi üzerine etkisinin önemi vurgulanmaktadır (Atakan, 2006). Ancak, anne ve babaların okulu ziyaret etmekten rahatsızlık duymaları, ekonomik nedenler, etkinliklerin zamanı ve duyuru eksikliği, düşük eğitim seviyesi, aile katılımının öneminin anlaşılmaması, işyerinden izin alamama, ailelerin çocukları hakkında şikâyet duyacağı endişesi gibi nedenlerden ötürü anne ve babaların okuldaki etkinliklere katılım düzeyleri düşmektedir (Başaran ve Koç, 2001; Kocabaş, 2006). Gürşimşek, Kefi ve Girgin 2007 yılında yaptıkları çalışmada çalışan annelerin aile katılım çalışmalarına katılım düzeylerinin düştüğü ve eşlerinden destek almak üzere babaların katılımını ön plana çıkardıkları görülmektedir. Bu da iş yerinden izin alamamaktan kaynaklanabilir. Yapılan bu çalışmada da annelerin eğitim durumları ve çalışma durumlarının aile katılım düzeylerini etkilediği görülmüştür. Ayrıca kurum türüne göre de farklılık olması yine iş yeri iznine bağlanabilir. Bunlar göz önünde bulundurularak aile katılım çalışmaları anne ve babaların çalışma saatleri dışındaki saatlerde ve günlerde planlanabilir. Aynı şekilde, aile katılımını sağlamaya yönelik etkinlikler, okul yönetimi tarafından anne-babaların görüşleri de alınarak planlanabilir. Çocukların, anne-baba katılımının gelişimleri üzerindeki muhtemel olumlu etkilerinden mahrum kalmamaları adına,

okul yönetimi, öğretmenler ve anne-babalar söz konusu etkinlikleri yukarıda adı geçen tüm etkenleri göz önünde bulundurarak iş birliği çerçevesinde planlamalı ve gerçekleştirmelidir.

Kaynakça

- Altay, S. (2011). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze milli eğitim şuralarında okul öncesi eğitimi ve bugünkü durumu. *Education Sciences*, 6 (1), 660-672. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaedu/issue/19821/212162>
- Aksoy, A. B. ve Dere Çiftçi, H. (2014). Aile eğitim modelleri. A. B. Aksoy (Ed.), *Aile eğitimi ve katılımı*. Ankara: Hedef Yayıncılık
- Atakan H. (2010). *Okul öncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Avşaroğlu, G. (2019). *7-11 yaş aile eğitimi kurs programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aziz A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Babbie, E. (2004). *The practice of social research*. Belmont: Wadsworth/Thomson Learning.
- Başaran, S., ve Koç, F. (2001). *Ailenin çocuğun okuldaki eğitimine katılım sorunları ve katılımın sağlanması için alternatif bir model*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Baştürk, S., ve Taştepe, M. (2013). Evren ve örneklem. S. Baştürk (Ed.) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Bronfenbrenner, U. (Ed.). (1989). *Ecological systems theory* (vol. 6). London, England: JAI Press
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Can, H. (2015). *Babanın çocuk davranış problemleri ve iyi olma hali üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Cömert, D., Güleç H. (2004) Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile-çocuk ve kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 132-145. Retrieved from <http://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/3302/131-145.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Çatıkkaş, K. T. (2008). *Okul öncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, A. (2010). Ekolojik sistemler kuramı çerçevesinde akran zorbalığının incelenmesi. *Çocuk ve gençlik ruh sağlığı dergisi* 17(3), 149-162.
- Ekinci Vural D. (2006). *Okul öncesi eğitim programındaki duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik hedeflere uygun olarak hazırlanan aile katılımlı sosyal beceri eğitimi programının çocuklarda sosyal becerilerin gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family involvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of educational psychology*, 92(2), 367.
- Gürşimşek, I. (2003). Okul öncesi eğitime aile katılımı ve psikososyal gelişim, *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri dergisi*, 3(1), 125-144.
- Gürşimşek, I., Kefi S., Gırın G. (2007). Okul öncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33(33), 181-191. Retrieved from <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1025-published.pdf>
- Kocabaş, Özeke E. (2006). Eğitim sürecinde aile katılımı: dünyada ve Türkiye’deki çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3(26), 144-153. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21446/229711>
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 4(35), 79-89. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21455/229682>
- Moluz, E. (2022). *Okul öncesi eğitimde baba katılımı: Baba-çocuk ortaklığına yönelik deneyimlerin durum çalışması ile betimlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ogelman, H. G. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılım çalışmaları: Denizli ili örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (17), 259-284. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.743>
- Özel, E. , Çağdaş, A. & Konca, A. S. (2016). Investigating parental involvement at beginning of elementary school/ilkokul başlangıcında velilerin aile katılım düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 891-908 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eku/issue/24403/258692>
- Seven S. (2014). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Temel, Z. F., Aksoy, A. B ve Kurtulmuş, Z. (2020). Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları. Z. F. Temel (Ed.) *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tezel Şahin, F. ve Özbey, S. (2007). Aile eğitim programlarına baba katılımının önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 18(1), 39-48. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/48458/613785>
- Uyanık G. (2021). *Okul öncesi eğitime giriş*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Van Voorhis, F. L.; Maier, M. F.; Epstein, J. L.; Lloyd, C. M. (2013). *The impact of family involvement on the education of children ages 3 to 8: a focus on literacy and math achievement outcomes and social-emotional skills*. New York, NY. MDRC
- Üstünoğlu, Ü. (1990). *Ailelerin Okul Öncesi Dönemin Önemi Konusunda Bilinçlendirilmesi Türkiye Aile Yılığ*-T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ailenin Eğitimi Raporu.
- Yavuz Konokman, G. & Yokuş, G. (2016). Ebeveynlerin okul öncesi eğitime katılım düzeylerine ilişkin algıları/parents’ perceptions on their involvement in preschool education. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 13(35) , 0-0. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/24546/259991>

- Yaşar Ekici, F. (2014, Haziran, 15-17). *Okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmaları ve bu çalışmalara ilişkin yönetici öğretmen ve veli görüşleri*. (Sözlü sunum). 1. Disiplinlerarası Çocuk ve Kadın Sempozyumu, İstanbul, Türkiye.
- Yoleri, S. (2015). Okul öncesi aile katılımının ebeveyn tutumlarını yordayıcı etkisi. *Milli eğitim dergisi*, 45(206), 121-134. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36144/406113>

Extended Abstract

Preschool education is defined as a systematic and conscious educational process that covers the years from the day the child is born to the day he/she starts basic education, supports all areas of children in accordance with their individual characteristics and developmental levels, and provides them with a rich stimulating environment (Altay, İra, Bozcan and Yenal, 2011; Uyanık Balat, 2015). In accordance with this definition, pre-school education is defined as an important period covering the age of 0-6, in which all the developmental characteristics of the child are rapid, basic habits are acquired and the personality structure is shaped (Ekinci Vural, 2006). The family has an important role in the preschool period, when the child's first personality traits are discarded (Yoleri, 2015). The importance of the family in the preschool period as playing a role as the child's first teacher (Ekinci Vural, 2006; Gürşimşek, 2003).

Family members, who have a very important place in the development and education of the child, should be informed about child development and education, at least they should be able to spend productive time with their children and interact continuously (Avşaroğlu, 2019; Ekinci Vural, 2006; Üstünoğlu, 1990). However, Gürşimşek et al. (2007) underline the importance of family involvement to school activities in order to provide effective family participation, to provide information to parents on the subject, to provide social-emotional support, and to exchange information between parents and teachers.

In line with all these definitions, the participation of parents in their child's education in the early years allows the child to develop a positive personality, to have more self-confidence, and to have a different perspective on the child's education (Ekinci Vural, 2006). Looking at the literature on family participation programs, there are different applications (Kocabaş, 2006). Aksoy (2015) states that studies are carried out in many countries to ensure the effective participation of families in the education of their children in schools in order to increase the academic success of students.

In data analysis, the sub-dimension values for the mothers and fathers were calculated to answer the research questions. The answers given by the parents for each sub-dimension differ. While mothers stated that they participated in school-based activities more than their spouses with an average of 4.14 (SD=0.69), fathers stated that they participated in home activities more than their spouses with an average of 3.08 (SD= 0.74).

In order to examine the participation levels of the mothers and fathers in the activities specified in the family participation scale one-sample t-test was conducted with the test value of 3. The

result of one-sample t-test showed that the answers given by the mothers for all three activity types differ significantly from the test value of 3, and this difference is positive. However, the analysis results for fathers did not differ significantly from the test value of 3 for the home-based activities ($t(61)=-0.88, p=0.38$). Additionally, fathers' answers to school-based and home-school collaboration-based activities are significantly different from test value 3, and this difference is negative.

In order to compare the participation levels of the mothers and fathers in the activities specified in the family participation scale, each sub-dimension scores were compared with paired sample t-test. There is a significant difference between mothers' participation levels in activities and fathers' levels of participation in activities in each sub-dimension of the paired sample t-test results. This difference is positive in favor of mothers. Parents' participation in activities is the highest in school-based activities ($t(59)=11.29, p=0.00$). The least difference was seen in home-based activities ($t(59)=7.75, p=0.00$).

One-way analysis of variance between groups was used to compare the differences in the level of participation of mothers and fathers in family involvement studies according to education levels. Results show that there is a significant difference in mothers' participation levels in school-based activities $F(4, 58)= 2.65, p= 0.04$. LSD Post Hoc test result showed that there is a significant difference between primary school graduate mothers ($\bar{X}=4.34, SD= 0.57$) and undergraduate mothers ($\bar{X}= 3.79, SD= 0.71$) in school-based activities. When the other education levels of the mothers are examined, there is no significant difference. Moreover, it was found that education level had no effect on other activity types and fathers' participation levels.

Independent sample t-test was used to compare the differences in the level of participation of parents in family involvement studies according to marital status. Independent sample t-test results show that there was a significant difference in school-based family participation levels between married fathers ($\bar{X}=2.33, SD= 0.87$) and single fathers ($\bar{X}=3.59, SD= 1.22$). These results show that single fathers participate more in school-based activities than married fathers. It was observed that there was no effect on the level of family participation studies according to the marital status of the mothers.

The active role of parents in the education of the child in the early years allows the child to develop a positive personality, the parents to have more self-confidence and to look at the child's education from a different perspective. In other words, the inclusion of parents in education

affects children positively. In this study, the comparison of the participation levels of mothers and fathers in family participation studies carried out in pre-school education institutions was examined. In addition, in this study, parents' participation in family participation studies according to their education level, the type of institution they work in, and their marital status were examined. The results reveal that mothers state that they participate in family participation activities more than their spouses.

When the answers are examined according to the variables of education level and the type of institution they work for, a difference in favor of mothers continues in the family participation levels of mothers and fathers. However, when mothers' answers are analyzed there is a significant difference between primary school graduate mothers and mothers with undergraduate degree in terms of participation in school-based activities. Mothers who graduated from primary school stated that they participated in school-based activities more than mothers with a bachelor's degree. There is no significant difference in fathers' family participation levels according to education level. In addition, the type of institution that parents work in were examined, and found that there was no significant difference between the fathers' family participation levels, while a significant difference was found in the mother's school-based activities sub-dimension. This difference is in favor of non-working mothers between mothers who work in government institutions and those who do not. The variation for mothers' participation in school-based activities based on their level of education and the institution they work in is that mothers with higher education mostly work in government institutions and while they cannot find time to go to school activities. On the other hand, most of the mothers who are primary school graduates do not work and can easily find time to participate in school-based activities. In addition, the reason why fathers' family participation levels do not differ according to their education level and the type of institution they work in is that their spouses participate more in family participation studies.

When the family participation levels of the mothers and fathers are examined according to their marital status, the participation levels of the fathers in school-based activities show a significant difference according to whether they are married or single. Married fathers are less likely to participate in school-based activities than single fathers. This is because, since single fathers cannot share responsibility with someone else they have to take more responsibility for their children's education than married fathers in the study. In order to make more comments, single families should be included more in the sample. Since there were only two single fathers and three single mothers in this study, it is not possible to comment on marital status furthermore.

In future studies, the family participation levels of mothers and fathers can be compared according to marital status by choosing a large sample.

The small sample size in this study limits the generalizability of the results of the study. For more precise findings, the study can be repeated by increasing the number of samples. In this study, it was found that mothers participated in family participation activities more than fathers. In future studies, the reasons why fathers do not participate in family participation activities can be examined in depth so that they can be more involved in the activities. It was found that mothers mostly participated in school-based activities and fathers participated in home-based activities. In future studies, studies can be carried out to increase mothers' participation in home and home-school cooperation-based activities. In home-based activities, priority can be given to activities such as reading stories, helping with the activity, and taking responsibility at home. Studies can be carried out to encourage the participation of mothers in these activities. In addition, studies can be carried out to increase fathers' participation in school and home-school cooperation-based activities. These studies may be in a way to increase the participation of fathers in parent meetings, school studies and excursions for school-based activities. For activities based on home-school cooperation, studies can be carried out to increase the participation of fathers in activities by communicating with the teacher about the relations of the child with his friends, and by talking with the teacher about the activities to be done at home.